

Verslag van de Werkzaamheden Raad van Toezicht 2009 gepubliceerd:

Het draait nog altijd om de kwaliteit!

De accountantspraktijken raken meer en meer doordrongen van de effectiviteit van de door de Raad uitgevoerde toetsingen en realiseren zich dat kwaliteit zich niet uitsluitend laat definiëren vanuit de begrippen 'cliënt' of 'cliëntwensen'.

FONS JURGENS

ALGEMEEN De Raad van Toezicht Beroepsuitoefening AA's is eind 2002 ingesteld door de Algemene Ledenvergadering van de NOvAA. De taak van de Raad is het uitvoeren van periodieke preventieve toetsingen onafhankelijk van de getoetsen en, indien sprake is van een redelijk vermoeden van niet-naleving van de voor accountants geldende beroepsnormen, het instellen van onderzoeken.

In de Algemene Ledenvergadering van 15 juni 2009 zijn de aangepaste verordeningen, waaronder verordeningen die de Raad betreffen, aangenomen en in 2010 in werking getreden¹. Hiermee is het standpunt van een overgrote meerderheid van de NOvAA-leden ten aanzien van (het toezicht op) de kwaliteitsbeheersing binnen de beroepsgroep wederom bevestigd. Kwaliteit staat nog altijd hoog in het vaandel.

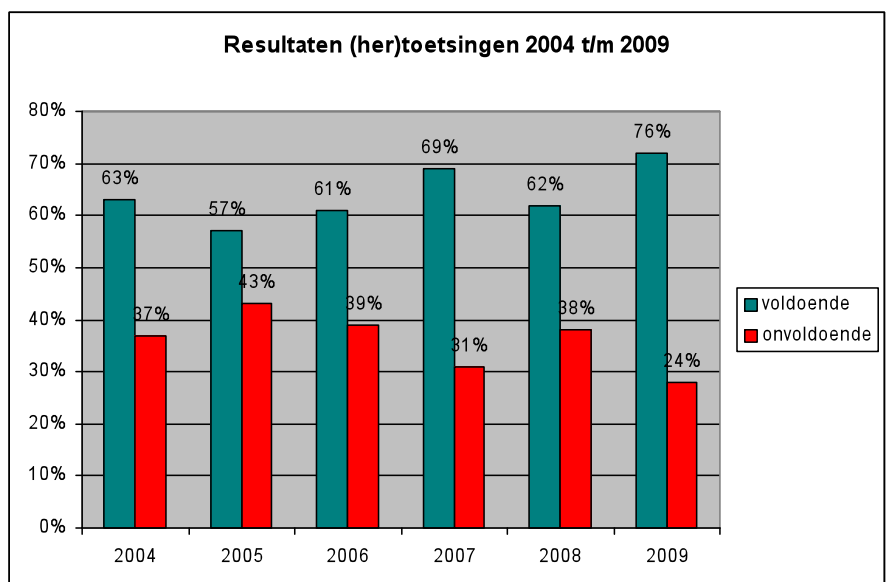
De Raad van Toezicht heeft onlangs zijn Verslag van de Werkzaamheden 2009 gepubliceerd. Het toetsingsjaar 2009 wordt, naast de uitvoering van de in 2009 geplande (her)toetsingen, vooral gekenmerkt door de voorgenomen fusie van de NOvAA met het NIVRA. De gevolgen voor de taken van de Raad zijn nog onvoldoende te overzien. De Raad vertrouwt erop dat het komende jaar bijzondere aandacht zal worden besteed aan de verworvenheden en resultaten van de toetsingssystematiek, zoals deze in de afgelopen jaren is ontwikkeld en toegepast.

DOELSTELLING UITGEOEFENDE TOEZICHT

De algemene doelstelling van het door de Raad uitgeoefende toezicht is het bevorderen van de kwaliteit van de dienstverlening door (openbare) AA-Accountants. Hiermee wordt in het bijzonder beoogd het vertrouwen van het maatschappelijk verkeer in het werk van de AA-Accountant te handhaven en te vergroten. Dat de Raad, in samenwerking met de betreffende AA's, dit doel ook in 2009 heeft behaald, moge in het bijzonder blijken uit de behaalde resultaten bij de hertoetsingen.

Vrijwel alle accountantspraktijken voldoen (bij hertoetsing) aan de gestelde eisen!

UITKOMSTEN TOETSINGEN Net als in de voorgaande toetsingsjaren heeft de Raad in 2009 geen aanwijzingen gevonden voor een systematisch voorkomende misstand in het accountantsberoep. Bij circa 75% van de in 2009 door de Raad en de geaccrediteerde koepelorganisaties onderzochte situaties (reguliere toetsingen en hertoetsingen tezamen) is men

Resultaten (her)toetsingen 2004 t/m 2009 RvT, CTK en SRA.

tot het oordeel gekomen dat het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Bij circa 25% van de getoetste accountantspraktijken was de aangetroffen situatie van een dusdanige aard dat tot het oordeel 'voldoet niet' moest worden gekomen. Hieruit kan nog altijd worden afgeleid dat de eerder ingezette investering door getoetste accountantspraktijken in het stelsel van kwaliteitsbeheersing door hen is doorgezet.

In het verslagjaar heeft de Raad in een aantal gevallen het eindoordeel aangehouden. De betreffende accountantspraktijken zijn in de gelegenheid gesteld om de geconstateerde tekortkomingen binnen een door de Raad gestelde (relatief korte) termijn te herstellen c.q. weg te nemen. Na deze termijn zal een aanvullende toetsing worden uitgevoerd, voordat de Raad zich definitief zal uitspreken over het interne stelsel van kwaliteitsbeheersing. De Raad stelt de betreffende kantoren hiermee in de gelegenheid om alsnog in aanmerking te komen voor een positief eindoordeel. Het coachende aspect van de toetsingen komt ook op deze wijze tot uiting.

ANALYSE UITKOMSTEN (HER)TOETSINGEN

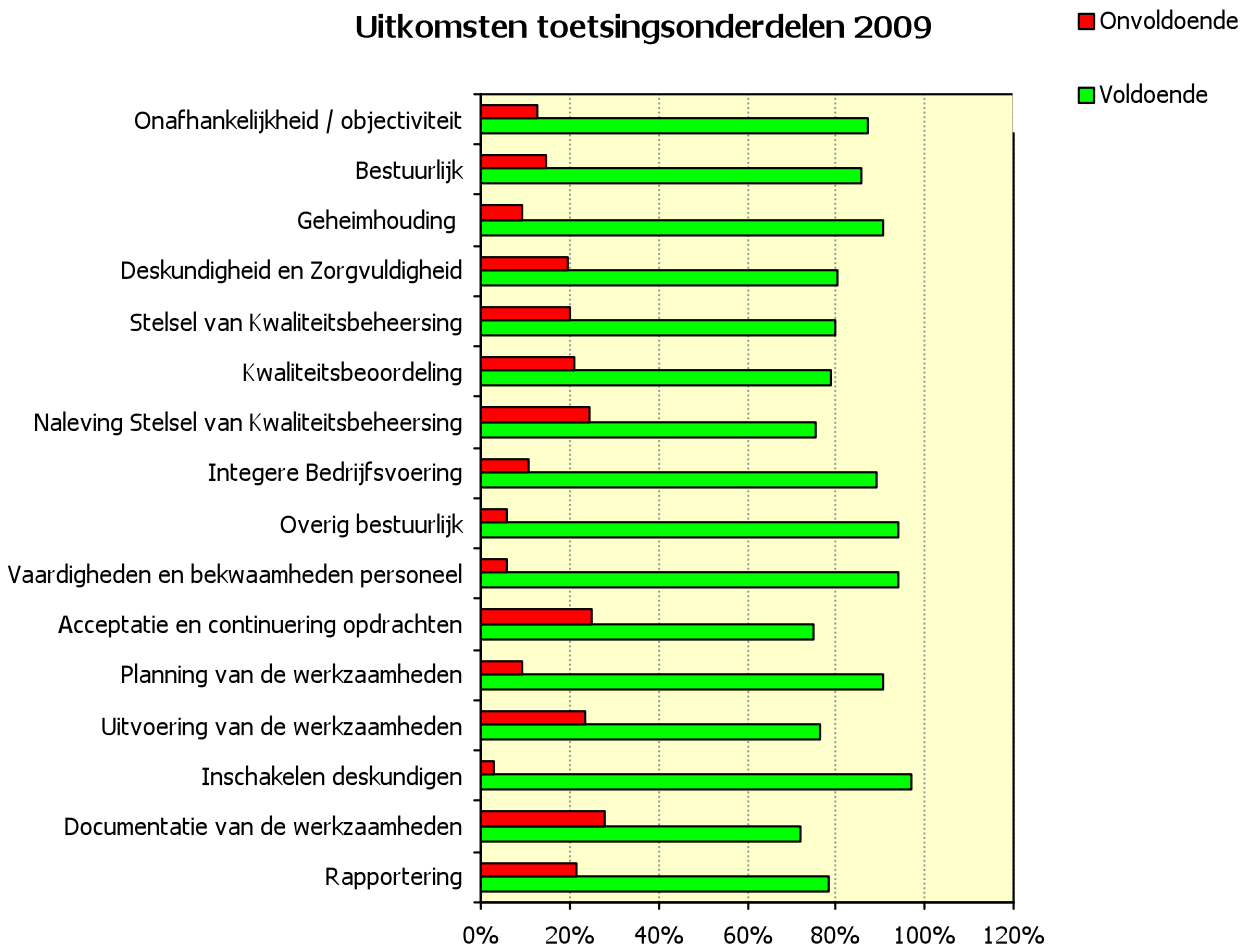
De accountantspraktijken die het eindoordeel 'voldoet niet' hebben ontvangen hebben, om de meest uiteenlopende redenen, onvoldoende aandacht gegeven aan de regelgeving met betrekking tot de kwaliteitsbeheersing en overige van belang geachte aspecten. In de grafiek worden de totaaluitkomsten weergegeven van de toetsingsonderdelen, zoals opgenomen in de recapitulatie en overige toetsingsprogramma's van de Raad.

Opvallend vaak beschikken accountantspraktijken niet over procedures en vastleggingen ten behoeve van cliëntacceptatie en continuering van opdrachten. Althans, dit is niet gebleken uit de overgelegde dossiers. Verder blijken AA's met name ten aanzien van de (overigens nauw met elkaar samenhangende) onderdelen 'uitvoering van de werkzaamheden' en 'documentatie van de werkzaamheden' relatief vaker dan ten aanzien van de overige aspecten van de toetsing achter te blijven bij hetgeen van hen verwacht mag worden. Daarbij blijkt uit de dossiers nog met regelmaat onvoldoende dat alle noodzakelijk te achten werkzaamheden zijn uitgevoerd.

TOENEMEND AANTAL VERZOeken OM VRIJSTELLING

De behandeling en afwikkeling van vrijstellingsverzoeken en verzoeken om uitstel door het secretariaat van de Raad is in de loop der jaren een arbeidsintensief proces geworden. Enerzijds door het toenemend aantal verzoeken, anderzijds door het gebrek aan onderbouwing middels argumentatie en/of gebrek aan bewijsdocumentatie. In het verslagjaar hebben circa honderd accountantspraktijken een beroep gedaan op een vrijstellingsgrond. Ongeveer tachtig AA's (lees: praktijken) hebben zich laten uitschrijven uit het NOvAA-register. Gezien het grote aantal vrijstellingsverzoeken heeft de Raad beslist om zijn richtlijnen en procedures met betrekking tot het verlenen van vrijstellingen en uitstel voor de komende toetsingsjaren verder aan te scherpen en heeft hij het NOvAA-bestuur geadviseerd de relevante bepalingen in de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsingen aan te passen. Door onder meer de invoering van een staffel in de tarifiering voor elk tweede en volgend verzoek, wordt beoogd een remmend effect te bewerkstelligen. De staffelmethodiek is aangenomen tijdens de Algemene Ledenvergadering ▣

Uitkomsten toetsingsonderdelen 2009

van 15 juni 2009 en opgenomen in de Verordening op de Tarieven Periodieke Preventieve Toetsing 2010.

TUCHTRECHTPROCEDURES Artikel 2 van de Verordening op de Raad van Toezicht draagt de Raad op om, namens het NOvAA-bestuur, toezicht te houden op de beroepsuitoefening door AA's. De Raad kan zijn bevindingen in de vorm van een klacht aan de Accountantskamer voorleggen als bij de uitoefening van dit toezicht feiten of omstandigheden ter attentie van de Raad komen die grond op kunnen leveren tot het opleggen van een tuchtrechtelijke maatregel of tot gegrondverklaring van de klacht (artikel 9 VRvT). Het NOvAA-bestuur blijft als mandaatgever bevoegd de gemandateerde bevoegdheid uit te oefenen.

In 2009 zijn 25 accountantspraktijken gesommeerd om de op hen rustende (toetsings)verplichtingen na te komen. In achttien gevallen heeft dit geleid tot de gang naar de Accountantskamer. Deze dossiers zijn ter beoordeling aan de tuchtrechter voorgelegd. In acht van deze zaken betrof het de weigering van een accountantspraktijk om medewerking te verlenen aan

de (her)toetsing, waarin werd volhard. In vier gevallen werd de verplichting tot het indienen van een verbeterplan niet nagekomen. In zes situaties bleken accountantspraktijken na hertoetsing nog steeds niet te voldoen aan de gestelde eisen.

In het verslagjaar heeft de Accountantskamer in vier zaken uitspraak gedaan. De door de Raad namens de NOvAA ingediende klachten op grond van de weigering medewerking te verlenen aan (her)toetsing zijn alle gegrond verklaard.

In drie zaken heeft de Raad de AA-Accountant verweten dat hij zijn medewerking aan de hertoetsing van zijn accountantspraktijk heeft onthouden, hoewel hij daartoe ruimschoots en herhaaldelijk in de gelegenheid is gesteld. Daarmee is in strijd gehandeld met artikel 24 lid 3 van de Wet op de AA, op grond waarvan de verordeningen van de NOvAA verbindend zijn voor haar leden. De Accountantskamer heeft voorop gesteld dat in dergelijke tuchtprocedures het aan de klager is om feiten en omstandigheden aan te voeren die tot het oordeel kunnen leiden dat de AA tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld. In essentie is aan de Accountantskamer de vraag voorgelegd of de AA zijn medewerking aan de hertoetsing (dan wel een onderzoek ter plaatse) heeft mogen weigeren.

De Accountantskamer heeft meer in het algemeen geoordeeld dat het stelsel van toetsing op grond van de Verordening op de PPT met zich meebrengt dat de betrokken AA zijn medewerking niet mag onthouden. De toezichthoudende taak van de Raad van Toezicht mag niet worden doorkruist, waardoor deze immers onuitvoerbaar zou worden, hetgeen naar de mening van de Accountantskamer strijdig is met het belang van een goede uitoefening van het accountantsberoep.

Eerste zaak
In de eerste zaak was de betrokken AA naar de mening van de Accountantskamer verplicht zijn medewerking te verlenen. Er is in strijd gehandeld met de Verordening op de PPT en de Verordening op de Raad van Toezicht. Dit is tuchtrechtelijk verwijtbaar geacht. De klacht is op basis hiervan gegrond verklaard. De Accountantskamer achtte het niet naleven van de voornoemde verordening, gelet op het maatschappelijk

belang dat met de naleving is gemoeid, een zware overtreding. De Verordeningen beogen immers de kwaliteit van de beroepsuitoefening van AA's te bewaken. Door zich niet te houden aan die regelgeving heeft de betrokken AA, in de zin van de Verordening Gedragscode, niet professioneel gehandeld. De Accountantskamer heeft de maatregel van tijdelijke doorhaling van de inschrijving van de betreffende AA voor de duur van zes maanden opgelegd.

Tweede zaak

In de tweede zaak heeft de Accountantskamer de klacht gegrond verklaard en de maatregel van berisping opgelegd, alsmede een geldboete van €1.000. Bij dit oordeel heeft de Accountantskamer de omstandigheden van het geval in aanmerking genomen, waaronder het feit dat ter zitting blijkt is gegeven van inzicht in de ernst van de situatie. Met de maatregel is beoogd te bewerkstelligen dat alsnog binnen een aanvaardbare termijn zal worden voldaan aan de uit de Verordening op de PPT voortvloeiende verplichting medewerking te verlenen aan de hertoetsing.

Derde zaak

In de derde zaak heeft de Accountantskamer in zijn beslissing een aantal overwegingen gewijd aan het stelsel van toetsing en de normen die gelden voor kleinere accountantspraktijken, althans voor accountantspraktijken die alleen aan assurance verwante opdrachten uitvoeren. Volgens de Accountantskamer geldt dat bij de toetsing van een klein kantoor wel degelijk rekening blijkt te worden gehouden met de aard en omvang van het kantoor. Los daarvan geldt dat de stelling dat hiermee geen rekening is gehouden niet valt aan te merken als een omstandigheid die weigering om medewerking te verlenen aan hertoetsing rechtvaardigt. In dit geval is de weigering als zware overtreding beoordeeld en is de maatregel van doorhaling opgelegd.

Vierde zaak

Ook in de vierde zaak heeft de Accountantskamer de klacht gegrond verklaard. De overweging daartoe was dat de confrontatie van de accountantspraktijk met een lastenverzwaring als argument tegen medewerking aan een toetsing niet kan slagen. De Accountantskamer volgt de stelling van de NOVAA/Raad dat in een apart besluit de kosten van toetsing in rekening worden gebracht en daartegen via een afzonderlijke bestuursrechtelijke procedure kan worden opgekomen. Dit staat los van de verplichting tot toetsing, zoals neergelegd in de Verordening PPT. Weigering medewerking te verlenen op voormelde grond is volgens de Accountantskamer dan ook niet gerechtvaardigd. Het feit dat gepersisteerd is in de weigering getuigt volgens de Accountantskamer van een onvoldoende besef van het maatschappelijk belang dat is gemoeid met de toetsingen. De maatregel van doorhaling is passend en geboden geacht. Met deze maatregel beoogt de Accountantskamer te bewerkstelligen dat de betrokken AA alsnog binnen een aanvaardbare termijn voldoet aan de verplichting medewerking te verlenen aan de toetsing van zijn accountantspraktijk. Zolang de betrokken AA blijft weigeren zijn medewerking aan de toetsing te verlenen, kan hij niet (opnieuw) worden ingeschreven in het register.

In alle zaken is Hoger Beroep bij het College van Beroep voor het Bedrijfsleven ingesteld. Uitspraken van de Raden van Tucht en de Accountantskamer kunt u downloaden vanaf de website van de NOVAA: www.novaa.nl.

OVERIGE WERKZAAMHEDEN VAN DE RAAD
In het verslagjaar heeft de Raad regelmatig met het bestuur van de NOVAA overlegd. Daarnaast is overleg gevoerd over de toetsingssystematiek met het College Kwaliteitsonderzoek van het NIVRA, de SRA en de Werkgroep Toetsingsinstrumentarium. De Raad heeft ook het afgelopen toetsingsjaar onder de getoetste praktijken, middels een schriftelijke enquête, onderzoek gedaan naar onder andere uitgevoerde toetsingen. Enerzijds om na te gaan of de getoetste AA's daadwerkelijk ervaren dat de toetsing vruchten afwerpt, anderzijds om inzicht te krijgen in hoe de Raad zijn toetsingsinstrumenten kan optimaliseren.

Van de 284 accountantspraktijken, die de Raad in 2009 voor (her)toetsing heeft bezocht, hebben 104 praktijken een ingevulde vragenlijst geretourneerd. Dit betreft een respons van 37 procent. Een dergelijk percentage levert een representatief beeld op van de door de Raad uitgevoerde toetsingen.

De Raad scoorde in 2009 hoog ten aanzien van de communicatie van de toetsingsdoelstelling, de tijdige bekendmaking van de toetsingsdatum en de samenstelling van het toetsingsteam. De vakkundigheid van de toetsers scoort zelfs zeer hoog, namelijk 98 procent. Verder geeft 90 procent van de getoetste AA's een hoge waardering voor de aanwijzingen en

aanbevelingen van het toetsingsteam en voor het voorstel voor het eindoordeel. De Raad is uiteraard ingenomen met deze uitkomsten en concludeert naar aanleiding hiervan dat praktijken meer en meer doordrongen raken van de effectiviteit van een (her)toetsing.

Uit het onderzoek blijkt verder dat sommige getoetste AA's (27 procent) de Oriënterende vragenlijst als verwarrend hebben ervaren. Daarnaast heeft 33 procent van de respondenten aangegeven dat niet alle vragen uit de Oriënterende vragenlijst op hun situatie toepasbaar zijn. Dit is de laagste score uit alle vragen. Met name AA's met eenmanspraktijken hebben dit kenbaar gemaakt. De Raad is hieraan al tegemoet gekomen door een aanpassing van de lay-out van de toetsingsprogramma's waardoor enkele vragen automatisch wegvallen die voor bepaalde soorten praktijken niet van toepassing zijn. Ook hebben respondenten aangegeven dat de gestelde termijn van twee weken voor de invulling en retourzending van de Oriënterende vragenlijst soms te kort is. Uit de suggesties van de respondenten blijkt dat praktijken hiervoor minimaal een maand de gelegenheid zouden willen hebben. Dit is inmiddels overgenomen, maar de Raad wijst daarbij op de permanente beschikbaarheid van de vragenlijst op zijn website.

Aan de veelvuldig geuite behoefte van de respondenten aan een onderscheidend keurmerk in de sfeer van 'be good and tell it', is met ingang van 1 januari 2010 door middel van artikel 13 van de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing voldaan.

CONCLUSIE Het maatschappelijk belang vergt dat de kernwaarden van het accountantsberoep worden bewaakt en dat de kwaliteit van het beroep wordt geborgd. De Raad is verheugd te constateren dat de toetsingswerkzaamheden daaraan nog altijd een belangrijke bijdrage leveren. Dit moge wederom blijken uit de behaalde resultaten, ook in 2009! ■

Mr. A.J.W.M. Jurgens is voorzitter Raad van Toezicht. Zie voor het integrale verslag van de werkzaamheden 2009 de website van de Raad: www.rvtbaa.nl

NOOT

¹ Zie de website van de Raad.